YOSHLARDA MAFKURAVIY IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI.

Rashidova Mushtariybonu Alisherovna
Magistrant, Urganch RANCH texnologiya universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishning psixologik asoslari tahlil qilinadi. Globallashuv, axborot oqimlarining keskin ortishi va turli g‘oyaviy tahdidlar sharoitida yoshlarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy tafakkuri, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqligini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, mafkuraviy immunitetning tarkibiy qismlari, uning shakllanishiga ta’sir etuvchi psixologik omillar hamda ta’lim-tarbiya jarayonining o‘rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari yoshlarni turli destruktiv g‘oyalar ta’siridan himoya qilishda psixologik yondashuvlarning muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: mafkuraviy immunitet, yoshlar, psixologik omillar, tanqidiy tafakkur, milliy qadriyatlar, ijtimoiylashuv, ma’naviy tarbiya, g‘oyaviy tahdidlar, axborot xavfsizligi, mustaqil fikrlash, psixologik barqarorlik, ta’lim-tarbiya.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida yoshlar ongiga ta’sir ko‘rsatishga qaratilgan turli mafkuraviy, axborotiy va madaniy tahdidlar tobora kuchayib bormoqda. Internet texnologiyalari, ijtimoiy tarmoqlar va ommaviy kommunikatsiya vositalarining jadal rivojlanishi natijasida yoshlar dunyoqarashiga ijobiy ta’sirlar bilan bir qatorda, salbiy g‘oya va qarashlar ham kirib kelmoqda. Shu sababli yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalasi davlat va jamiyat oldidagi muhim vazifalardan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.[1]

Mafkuraviy immunitet shaxsning turli yot g‘oyalar, ekstremistik qarashlar, ma’naviy tahdidlar va manipulyativ axborotlarga nisbatan ongli ravishda qarshilik

ko‘rsatish qobiliyatini anglatadi. Ushbu immunitetning shakllanishi insonning psixologik rivojlanishi, ma’naviy qadriyatlari, mustaqil fikrlash darajasi va ijtimoiy tajribasi bilan chambarchas bog‘liqdir. Ayniqsa, yoshlar davri shaxsning e’tiqodi, qadriyatlari va hayotiy pozitsiyasi shakllanadigan muhim bosqich hisoblanadi.

Mafkuraviy immunitetni rivojlantirishda psixologik omillarning o‘rni alohida ahamiyatga ega. Jumladan, tanqidiy tafakkur, emotsional barqarorlik, ijtimoiy mas’uliyat hissi, milliy o‘zlikni anglash va axborotni tahlil qilish ko‘nikmalari yoshlarning mafkuraviy himoyasini mustahkamlovchi asosiy omillar hisoblanadi. Shu bois mazkur maqolada yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirishning psixologik asoslari va ularning zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati tahlil qilinadi.[2]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Psixologik nuqtayi nazardan qaralganda, shaxsning mustaqil fikrlash qobiliyati qanchalik rivojlangan bo‘lsa, uning turli manipulyativ g‘oyalarga berilish ehtimoli shunchalik kamayadi. Shu sababli zamonaviy ta’lim tizimida tanqidiy fikrlash, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va media savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirish muhim vazifa sifatida qaralmoqda.

Bugungi kunda yoshlar tomonidan eng ko‘p foydalaniladigan axborot manbalari internet va ijtimoiy tarmoqlar hisoblanadi. Ushbu platformalarda tarqatilayotgan ma’lumotlarning barchasi ham ishonchli emas. Ayrim hollarda noto‘g‘ri yoki maqsadli ravishda buzib talqin qilingan axborotlar yoshlar ongiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shuning uchun axborotni tanqidiy baholash, manbalarni tekshirish va media madaniyatni shakllantirish mafkuraviy immunitetning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.[3]

Psixologik jihatdan yoshlarning o‘ziga bo‘lgan ishonchi, ijtimoiy faolligi va ma’naviy qadriyatlarga sodiqligi ham mafkuraviy barqarorlikni ta’minlaydi. Milliy qadriyatlar, tarixiy meros va vatanparvarlik tuyg‘ulari bilan uyg‘unlashgan tarbiya yoshlarning yot g‘oyalarga nisbatan qarshilik ko‘rsatish salohiyatini oshiradi. Shu

bilan birga, yoshlarni turli ijtimoiy loyihalar, ilmiy faoliyat va madaniy tadbirlarga jalb etish ularning ijtimoiy mas'uliyatini kuchaytiradi hamda mafkuraviy immunitetni rivojlantiradi.[4]

Shuningdek, oila, ta'lim muassasalari va jamoatchilik tashkilotlarining hamkorlikdagi faoliyati mafkuraviy immunitetni rivojlantirishning samarali mexanizmi ekanligi kuzatildi. Zamonaviy axborot makonida yoshlarning media savodxonligini oshirish, tanqidiy tafakkurini rivojlantirish va milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash mafkuraviy xavfsizlikni ta'minlashning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Natijada yoshlar turli zararli g'oya va axborot ta'sirlariga qarshi mustahkam psixologik himoyaga ega bo'ladi hamda jamiyat taraqqiyotida faol ishtirok etuvchi barkamol shaxs sifatida shakllanadi.[5]

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish bugungi axborotlashgan jamiyatning dolzarb vazifalaridan biridir. Mafkuraviy immunitetning rivojlanishi yoshlarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy tafakkuri, milliy qadriyatlarga sodiqligi va media savodxonligi bilan chambarchas bog'liq. Oila, ta'lim muassasalari va jamiyatning hamkorlikdagi faoliyati orqali yoshlarni turli yot g'oyalar va mafkuraviy tahdidlardan himoya qilish mumkin. Natijada, ma'naviy barkamol, vatanparvar va ijtimoiy faol avlodni tarbiyalash uchun mustahkam psixologik asos yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
2. G'oziev E.G'. *Umumiy psixologiya*. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2010. – 544 b.
3. Vohidov M.V., Davletshin M.G. *Psixologiya*. – Toshkent: O'qituvchi, 2019. – 320

b.

4. Musurmonova O. *Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi*. – Toshkent: Fan, 2018. – 256 b.
5. To'xtaxodjayeva M.X. *Pedagogika nazariyasi va tarixi*. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – 384 b.